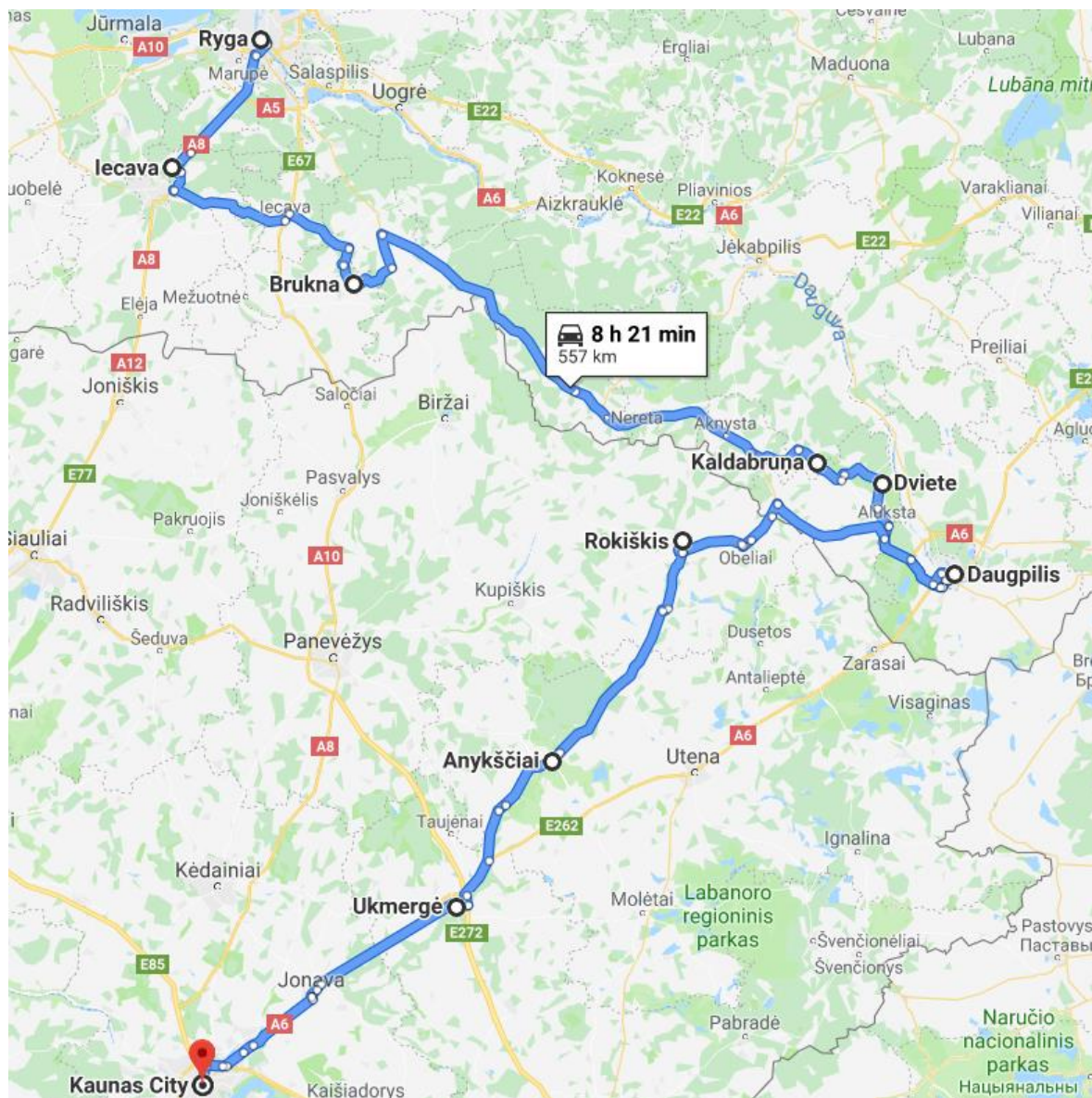

7. RYGA – LATGALA – KAUNAS: Sodų įvairovė

Trukmė: 4 dienos, 620 km

Maršrutas: Ryga – Iecava – Bauskė – Brukna – Nereta – Varnava – Kaldabrunia – Dviētē – Daugpilis – Subatē – Rokiškis – Anykščiai – Traupis – Taujēnai – Ukmergė – Jonava – Kaunas

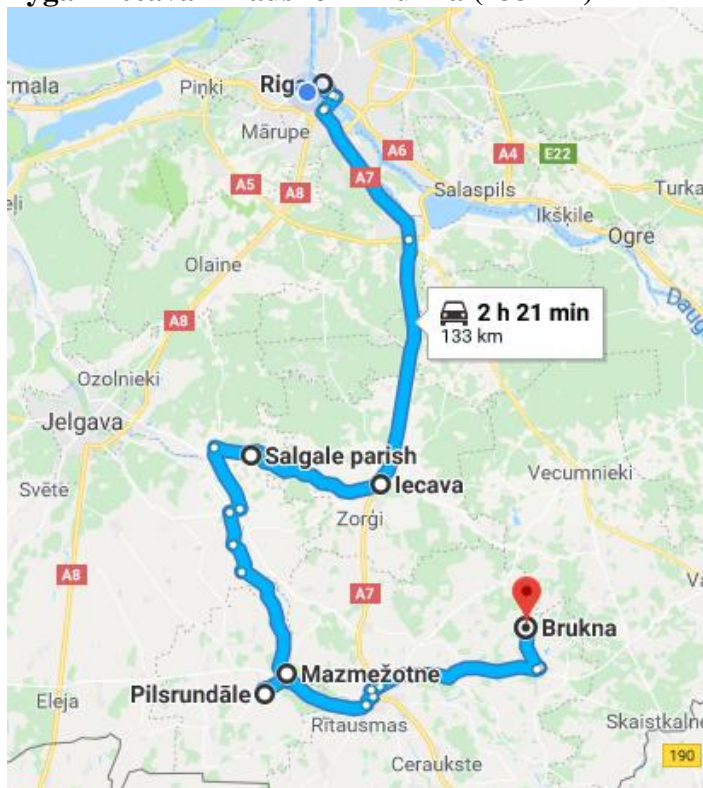
Edvardo Virzos atminimui įkurto muziejaus sode galima rasti medžius, kurie apdainuoti eilėmis. E. Virza – latvių poetas ir rašytojas, parašęs romaną „Straumēni“ apie latvių ūkininkų gyvenimą. Puošnųjį XVIII a. Mazmežuotnēs dvarā atkūrė grūdų augintojų šeima. Rundalēs pilyje, kuri žinoma kaip Latvijos baroko ir rokoko stiliaus brangakmenis, galima pamatyti rožių sodą ir daugiau kaip 2200 rožių veislių. Bruknos dvare galima apsilankyti sode, kuris buvo įkurtas kaip renesanso parkas, rožyne ir vynuogyne. Ūkio „Rudzīši“ vynuogių sode auga apie 80 vynuogių veislių, o ūkio „Bānīši“ juoduųjų serbentų sode galima pasirinkti gardžių uogų. Dekoratyviniame sode „Gundegas“ būtina pamatyti dailų gamtos sodą. Dendrologiniame sode

„Varkavos parkas“ auga senieji 200 metų ąžuolai. Neretos ūkis „Riekstiņi“ („*Riešutēliai*”) yra autentiškas vienos šeimos Sėlijos ūkis su išskirtine dvasia ir atmosfera. Kaldabrunioje galima apsilankyti Pievos muziejuje ir meno galerijoje, kuri įrengta daržinėje. Vynuogių auginimas ir selekcija buvo didžioji Paulo Sukatnieko aistra, o jo memorialinį sodą verta aplankyti derliaus nuėmimo metu. Dvietės dvaras didžiuojasi savo XIX a. gamtos parku ir akmenų tiltu. Daugpilis – antras pagal dydį Latvijos miestas, garsėjantis atkurta XIX a. Daugpilio tvirtove ir Marko Rotko muziejumi. Sėlijos medelyne siūloma ekskursija po obuolių sodą, obuolių sandėlius ir gamybines patalpas. Pasimėgaukite obuolių sulčių stikline ir išgirskite vyno gamintojų istorijas!

Berkenelėje įrengtas garsaus latvių autoriaus ir visuomenės veikėjo Rainio memorialinis namas. Rokiškio apskrityje esantis muziejus ir dvaras yra vienas svarbiausių Aukštaitijos regiono kultūros centrų. Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių sodybos muziejaus sode auga tradicinės lietuviškos obuolių veislės, gėlės ir augalai. A. Baranausko ir A. Vienuolio-Žukausko memorialinis muziejus Anykščių regione supažindina su kultūra, literatūra, istorija, senosios kultūros ir technikos istorija. Tradicinį Lietuvos gėlyną galima pamatyti ir Bronės Buivydaitės name-muziejuje. Anykščiuose galima pasivaikščioti medžių viršūnėse įrengtu taku, labirintų parku, taip pat pasivėžinti traukiniu Siauruku Aukštaitijos siauroju geležinkeliu. Traupio Botanikos sode galima rasti nuo daugiamečių gėlių kolekcijų ir akmens sodų iki gėlių laikrodžio ir dekoratyvinio baseino su vandens augalais. Taujėnų dvaro interjeras dekoruotas Radvilų giminės portretais, skulptūromis, medžioklės trofėjais ir senoviniais ginklais. Siūloma pasivaikščioti po Ukmergės senamiestį, pasimėgauti vaizdu iš senojo ugniagesių bokšto. Survilų sodyboje siūloma basomis pereiti taku, kuris padengtas įvairiomis dangomis – kankorėžiais, pelke, durpėmis, moliu, žvyru, nugludintu stiklu, spygliais, šiaudais, kliūčių ruožais ir daugybe kitų. Vytauto Didžiojo universiteto Kauno Botanikos sode auga unikalūs augalai, įrengta didžiausia Lietuvoje oranžerija, taip pat čia galima pasigėrėti senųjų gėlynų kolekcijomis. Prof. Tado Ivanausko Obelynės parke galima apžiūrėti 300 rūšių ir augalų formų kolekciją, obelų sode auga ir vienas seniausių medžių – dviskiautis ginkmedis. Kaune galima pamatyti seniausią obelį – beveik 360 metų. Obels aukštis – 8 m, kamieno apimtis 1,3 metro aukštyje – 285 cm. Maršruto pabaiga Kaune, antrame pagal dydį Lietuvos mieste, buvusioje laikinojoje Lietuvos sostinėje 1920–1939 m.

Pirma diena

Ryga – Iecava – Bauskē – Brukna (133 km)

Eduardo Virzos Memorialinis namas „BILLĪTES“

Apie 6 km į pietvakarius nuo Iecavos yra Edvardo Virzos (tikrasis vardas – Jēkabas Eduardas Liekna (Jēkabs Eduards Liekna)) (1883–1940) tėvo namas – „Billītes“, į kuriuos rašytojas kartu su žmona Elza Sterste (Elza Stērste) persikėlė 1901 m. E. Virza buvo vienas žymiausių XX a. latvių rašytojų, poetų, prozininkas, publicistas ir poezijos vertėjas. „Billītes“ name parašyta daugybė eilėraščių, o 1933 m. – legendinis kūrinys „Straumēni“, kuriame vaizduojamas latvių ūkininkų gyvenimas. „Billītes“ name įkurtas E. Virzos muziejus. Kaštonas auga netoli namo ir yra didžiausias Latvijoje (skersmuo 4,2 m, aukštis 0,4 m). Jis aprašytas romane „Straumeni“.

Mazmežotnės dvaras yra ant kalvos netoli Lielupės. Jį supa nuostabi gamta. Dvaras skirtas svečių poilsiui – siūloma nakvynė, maitinimas, patalpos šventėms, renginiams ir seminarams, o aktyvaus poilsio mėgėjams ir gamtos mylėtojams – pasivažinėjimui dviračiais, plaukiojimas valtimis ir pasivaikščiojimus gamtos taku bei aplinkiniais keliukais. Šalia dvaro yra 15 ha ploto puikiai išlaikytas parkas ir sodas su šiuolaikiniais pėsčiųjų takais, informaciniais stendais bei nuorodomis. Dalį sodo užima 100 vaismedžių, manoma, pasodintų XX a. I-oje pusėje, tarp jų randama apie 15 istorinių veislių, daugiausia obelų, vaismedžių, įskaitant ir retas rūšis.

Rundalės pils yra žinoma kaip Latvijos baroko ir rokoko stiliaus „perlas“. Ir tai tikrai yra svarbiausias istorinis paminklas, susijęs su šiais dviem stiliais. Pastatyta kaip Kuržemės

hercogo Ernsto Johano Byrono (Ernsts Johans Bīrons) (1690–1772) vasaros rezidencija, kurią projektavo garsus italų architektas Frančeskas Bartolomeo Rastrellis. Pilyje įkurtas muziejus su prabangiomis salėmis, apartamentais ir turtinga meno kūrinių kolekcija. Didžiausias Baltijoje baroko stiliaus prancūzų sodas buvo atnaujintas ir yra ypač įspūdingas rožių žydėjimo metu.

Bruknos dvaras

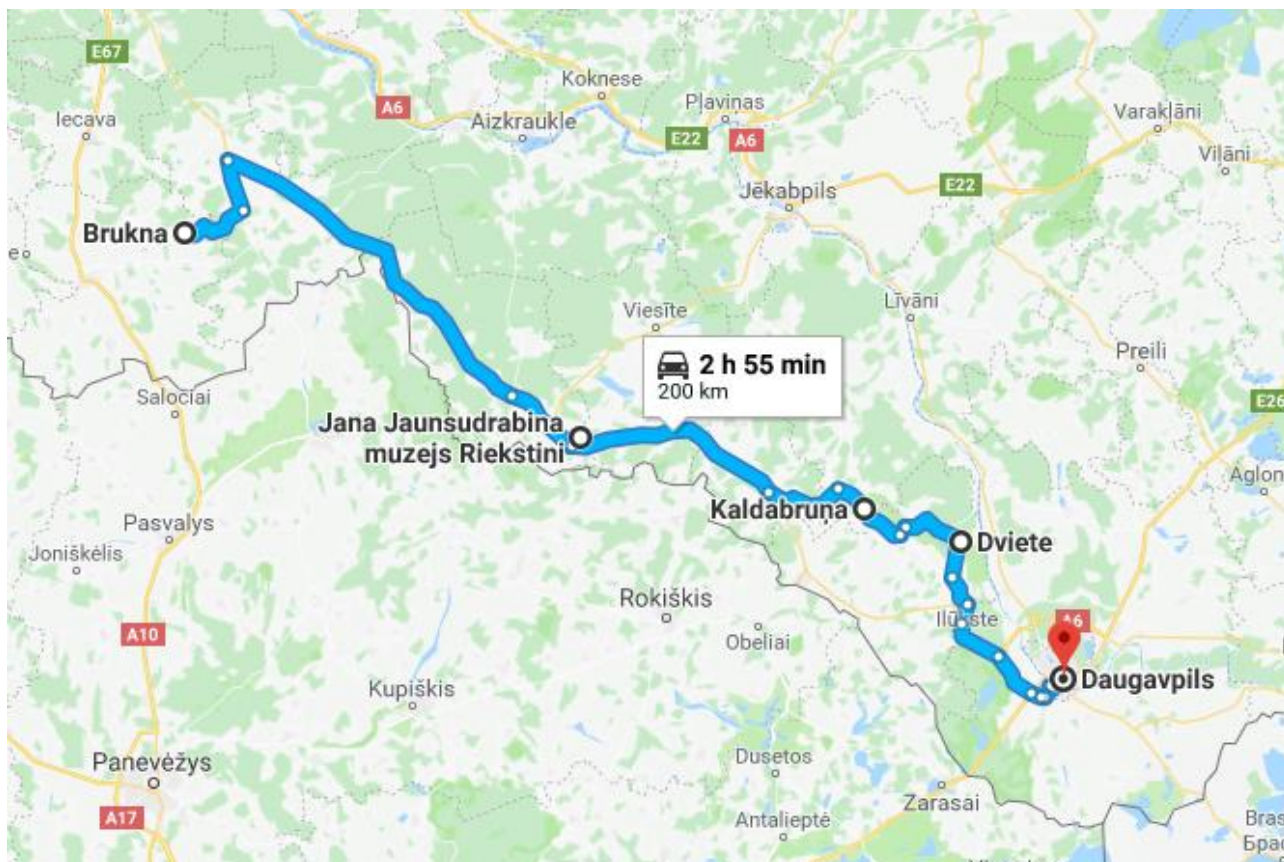
Dvaro rūmų statybos pradėtos XVIII a. viduryje, bet sovietmečiu jis buvo sunaikintas. Šiuo metu restauruojamas, įskaitant sodą. Įdomiausias dalykas yra renesanso stiliaus sodas, kurį prižiūri dvaro gyventojai. Kasmet augalų veislės keičiasi. Tik nedidelę 20 ha ploto dalį užima parkas (neseniai apsodintas), tačiau verta paminėti, ypač rožyną ir vynuogyną. Taip pat yra retų veislių, tokių kaip valgomieji kaštonai ir sena „Grušovka Moskovskaya“ veislės obelis. Sodą puošia daugybė dovanotų skulptūrų.

Apgyvandinimo paslaugos Vecumnieku rajone::

- Žvejo rojus

Antra diena

Brukna – Nereta – Daugpilis (200 km)

Sode „Bānīši“ juodieji serbentai auga daugiau nei 3 ha plote ir šio ūkio savininkė jau daugelį metų praktikuoja užsienyje populiarų metodą, kai pageidaujantys vaisių ir uogų patys atvyksta į ūkį ir prisirenka norimą uogų kiekį.

Dekoratyviniis sodas „Gundegas“

Gražus, harmoningas ir nepakartojamas – taip apibūdinamas Daudzesės seniūnijos „Gundegas“ namų sodas. Šeimnininkė Agrita Laizanė (Agrita Laizāne) jam skiria didžiąją savo dienos dalį. Daugiausiai darbo ji turi pavasarį, kai, įkvėpimo vedama, ji sėja, pikuoja, sodina, o rudenį – planuodama kito rudens metinius darbus, renka sėklas, sodą paruošia žiemai.

Varnavos vynu kalnas „Rudziši“

Evaldas Pūpuolas didžiąją savo gyvenimo dalį užsiėmė vynuogių auginimu ir naujų veislių kūrimu. Kalvotoje sėlių žemėje miško apsuptyje sukurta graži, vaizdinga ir prižiūrima aplinka, skirta įvairioms šilumą mėgstančių vynuogių veislėms auginti gamtoje, kur beveik hektarą apimančiame didiame vynmedžių sode auga apie 80 skirtingų veislių vynuogės. Šis sodas Latvijoje yra vienas didžiausių ir turintis daugiausiai vynuogių sodinukų veislių. Latvijoje didžiausia po atviru dangumi esanti vynuogių kolekcija su 700 vynuogienojų. Šeimnininkas siūlo ekskursiją po Vyno kalną, pasakoja apie auginimo tradicijas Latvijoje ir savo ūkyje. Galima įsigyti uogų ir daigų.

Ūkis „Riekstiņi“ („Riešutēliai“) yra 6 km nuo Neretos. Jame šešerius savo vaikystės metus praleido garsus latvių rašytojas ir tapytojas Janis Jaunsudrabinis (Jānis Jaunsudrabiņš) (1877–1962). Ūkyje „Riekstiņi“ gyvenę žmonės tapo prototipais jo parašytoje „Baltojoje knygoje“, kuriuos pavadino Mūsmājām („Mūsų namai“). Pagerbiant J. Jaunsudrabinio atmintį, 1967 m. Riekstiniuose atidarytas muziejus, įsikūręs autentiškame Sėlijos vienkiemyje su savo dvasia ir kvapais.

Kaldabrunios mokyklos obelų sodas dabar tapęs vieta Šieno dienoms arba šieno skulptūrų plenerams. Pievos muziejaus teritorijoje galima susipažinti su vaistinių augalų sodu, saugomų augalų pavyzdiniais sodinukais, pasimėgauti basakojų taku ir iš gamtos gėrybių įrengta klase.

„Apsītes“ sodyboje gyveno ir dirbo Latvijoje pirmasis vynuogių selekcininkas Paulas Sukatniekas (Pauls Sukatnieks). Galima apžiūrėti ir susipažinti su P. Sukatnieko selekcionuotomis vynuogių rūšimis bei vynuogių sodu. Sode sukurta vieta poilsiui ir iškyloms, organizuojamos talkos ir edukaciniai renginiai.

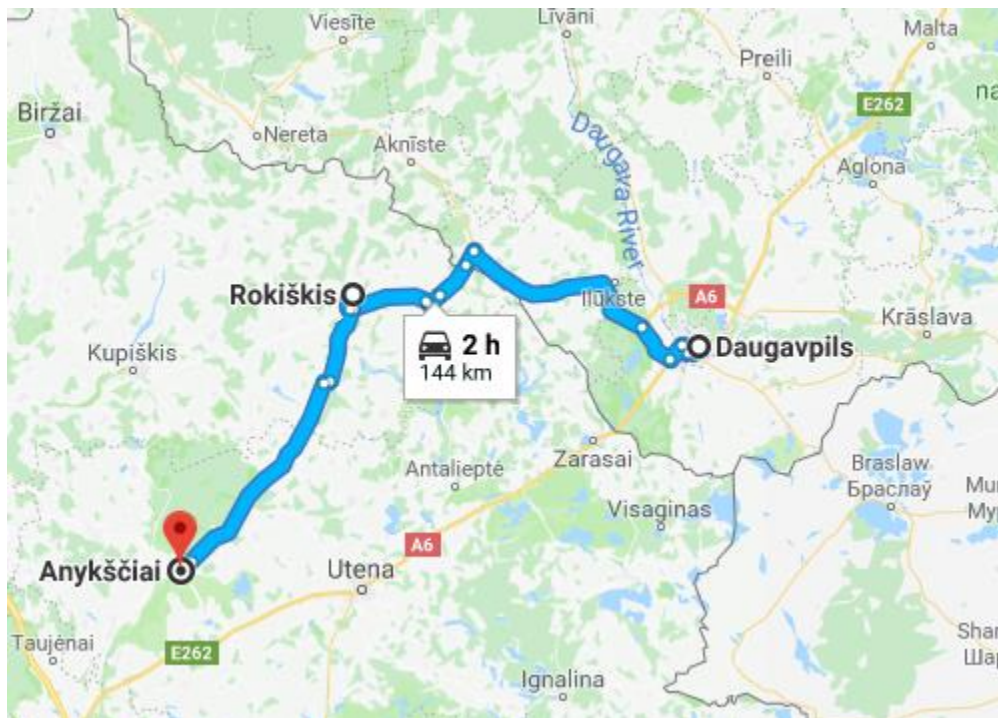
Dvietės dvaro gyvenamasis namas iki šiol neišliko. Šiandien dvaro parke galima pamatyti dvaro valdytojo ir ūkinius pastatus. XIX a. buvo parkas su akmeniniu tiltu, pagamintu iš riedulių.

Apgyvendinimo paslaugos Daugpilyje ir jo apylinkėse:

- „Latgola Park Hotel“
- Viešbutis „Good stay Dinaburg“
- Svečių namai „Rudzupuķes“
- Poilsio namai „Pakrasti“

Trečia diena

Daugpilis – Rokiškis – Anykščiai (144 km)

Daugpilio miestas ir tvirtovė. Daugpilio tvirtovė yra unikalus nacionalinis kultūrinis ir istorinis architektūros paminklas, kuriame yra Marko Rothko meno centras. Mieste yra didžiausias „Shmakovka“ muziejus Latvijoje. Muziejus kviečia susipažinti su seniausiu Latgalos alkoholiniu gėrimu - shmakovka, kuris yra regiono kulinarinis paveldas.

Rainio namas Berkenelėje

Jis yra valstybinės reikšmės istorinis paminklas ir žinomas kaip garsaus latvių literato ir visuomeninio veikėjo Rainio (Rainis) (1865–1929) vaikystės sodyba. Vaikystės išpūdžiai pavaizduoti poezijos rinkinyje „Penkios Dagdos eskizų sąsiuviniai“. Šiandien Rainio namuose siūlomos ekskursijos, kūrybinės dirbtuvės, parodos ir kt. Aplink namą auga didelis sodas, siūloma edukacinė programa „Obuolių kelias“.

Rokiškio krašto muziejus ir dvaras – vienas iš svarbiausių Aukštaitijos kultūros centrų. Rūmų didingumą išryškina parkas ir tvenkiniai. Teritorijoje esantis vaismedžių sodas atsodintas po antrojo pasaulinio karo. Manoma, kad buvo siekta išlaikyti prieš tai augusio sodo autentišką. Jame auga nuo seno Lietuvoje augintų obelių veislės ‘Sierinka’, ‘Rudens dryžuotasis’, ‘Paprastasis antaninis’, ‘Popierinis’, ‘Lietuvos pepinas’, ‘Raudonasis alyvinis’.

Liudvikos ir Stanislovo Didžiulių sodyba-muziejus atidarytas 1968 m. Sodas yra neatskiriama sodybos dalis, prižiūrimas ir puoselėjamas muziejininkų. Sodą įveisė pirmoji jo

darbuotoja apie 1970 metus. Jame auga nuo seno Lietuvoje augintų obels veislių 'Suislepinis', 'Paprastasis antaninis', 'Popierinis' vaismedžių. Be jų auga 'Kalvilio' veislių grupės vaismedis, kurio vaisiai išlaikyti beveik metus, įgyja skonį ir ypatingai tinka džiovinimui. Sodyboje puoselėjami tradiciniai kaimo gėlynai, įrengtas vaistažolių kampelis. Nevengiama ir šiuolaikiškų augalų, nes, anot muziejininkų, sodybos šeimininkė mėgo gėles, įsiveisdama vis naujų. Autentiška sodyba su to laikmečio želdiniais, kurioje istorija susipina su biologinio paveldo objektais.

A. Baranauskas ir A. Vienuolis-Žukauskas memorialinis muziejus, kuriame saugomos ir populiarinamos muziejinės vertybės, atspindinčios Anykščių krašto kultūros, literatūros, istorijos, agrarinės kultūros, technikos istorijos raidą. Lankytojai gali visus metus pasivaikščioti po Rašytojų kalnelio memorialinį parką ir atrasti jame 12 svarbiausių vietų. Čia pristatomi ir nauji edukaciniai elementai: „vaistažolynai“ – lietuviškos vaistažolės, kurias pažino ir naudojo A. Baranauskas bei vaistininkas A. Vienuolis-Žukauskas.

Muziejaus teritorijoje išlikusios dvi obelys, turinčios istorinę sąsają su žymiu rašytoju A. Vienuoliu-Žukausku. Viena iš jų labai reta ir tik senuosiuose soduose sutinkama obelis - 'Lietuvos cukrinis'. Prie muziejaus pastato yra autentiškas, rašytojo laikmetį menantis gėlynas, vaistinių augalų ekspozicija.

Bronės Buivydaitės memorialinis muziejus senojoje namo dalyje išsaugota paskutiniųjų rašytojos gyvenimo metų aplinka. Muziejus įkurtas apie 1990 m. Vaismedžių sodas, kurio istorija susieta su rašytoja B. Buivydaite, įveistas 1935 metais. Muziejaus darželyje žydi rašytojos mėgtos gėlės, sode puoselėjamos kelios išlikusios senosios obelių veislės 'Lietuvos pepinas', 'Popierinis', vyšnių veislės 'Vietinė rūgščioji', 'Žagarvyšnė' vaismedžiai. Sodybos gėlių darželis pasižymi ypač didele dekoratyvinių augalų rūšių įvairove. Dominuoja daugiamečiai kultūriniai ir gamtoje sutinkami, liaudies pamėgti augalai, tokie kaip paprastoji pakalnūtė, paupinis jonpapatris, kvapioji našlaitė, ar triskiautė žibuoklė.

Ekskursija po Anykščius. Aplankykite Medžių Lajų taką, Labirintų parką (šiltuoju metų laiku), pasivėžinkite traukiniu Siauruku Aukštaitijos siauruoju geležinkeliu.

Rekomenduojame pavalgyti:

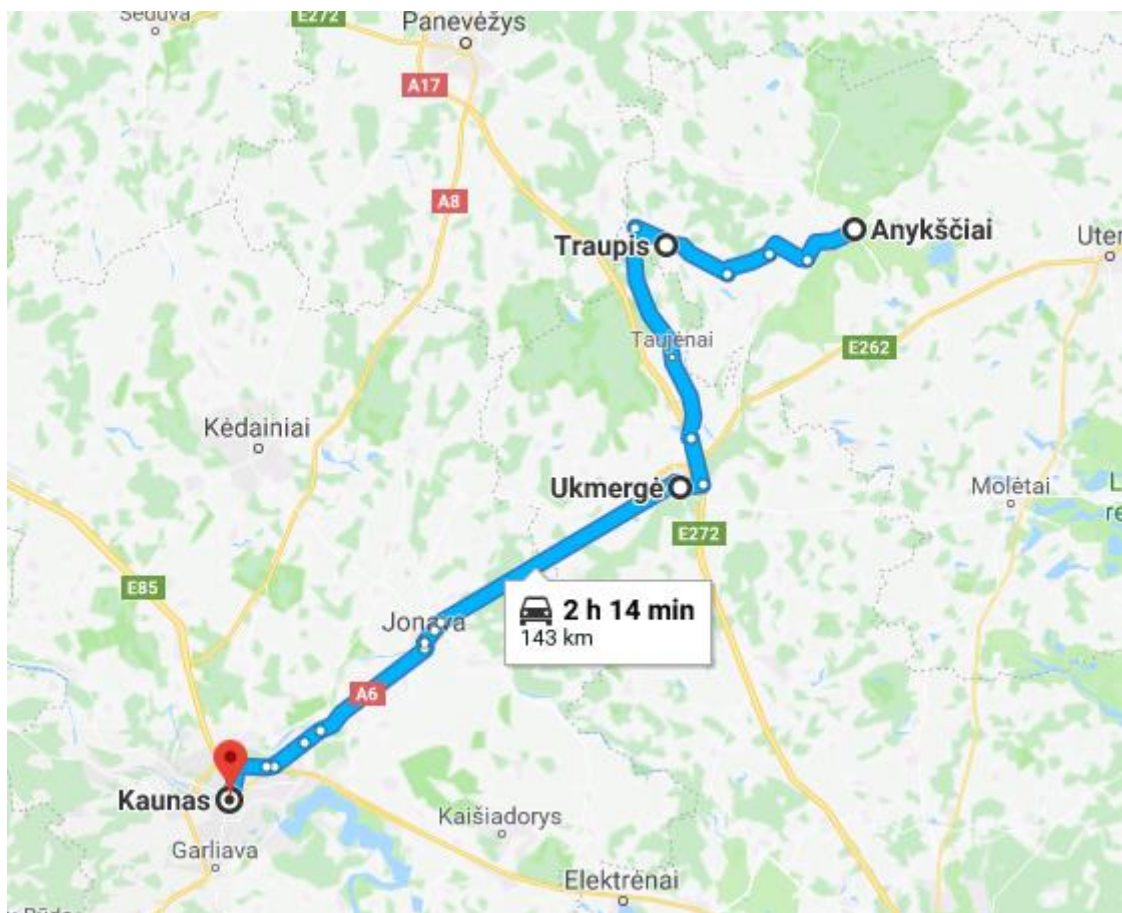
- Kavinė „Senas grafas“, *Rokiškio r.*
- Restoranas „Nykščio namai“, *Anykščiai*
- GRADIALI ANYKŠČIAI, *Anykščių r.*

Apgyvandinimo paslaugos:

- Kaimo turizmo sodyba „Radvilių sodyba“, *Anykščių r.*
- GRADIALI „Saulės vila“ ir „Vėjo vila“, *Anykščių r.*
- GRADIALI „Ežero vila“, *Anykščių r.*

Ketvirta diena

Anykščiai – Traupis – Taujėnai – Ukmergė – Jonava – Kaunas (~143 km)

Traupio botanikos daržas - vienintelis Lietuvoje mokyklinis botanikos daržas pradėtas veisti Traupio mokykloje. Visos augalų kolekcijos (iš viso Traupio botanikos darže auga jau daugiau kaip 8000 augalų rūšių, formų bei veislių) yra surinktos vieno žmogaus – S. Obelevičiaus. Čia rasite daugiamečių gėlių kolekcijas, alpinariumus, gėlių laikrodį, dekoratyvinį baseiną su vandens augalais ir kt. Botanikos darže yra ir gausios saugomų augalų, prieskoninių, lauko bei daržo augalų ir vaistinių augalų kolekcijos. Ekskursijas dažnai lydi sodo įkūrėjas ir puoselėtojas S.Obelevičius.

Nuo seno **Taujėnų dvaras** garsėjo savo turtingumu ir prašmatnumu. Rūmų interjeras buvo gausiai papuoštas Radvilų giminės portretais, skulptūromis, medžioklės trofėjais, senoviniais ginklais. Rūmams parinkta aukščiausia vieta, nes nuo vakarinės rūmų pusės atsiveria žemiau esantys vaizdingi tvenkiniai. Taujėnų dvaro parkas sukurtas angliškuoju stiliumi, jo didžiausia vertybė – seni ąžuolai. Parkas užima apie 25 ha plotą, atkurti tvenkiniai su kaskadomis.

Ukmergės rajone aplankykite **Prezidento Antano Smetonos Užugirio dvaro sodybą**, kurioje įkurtas Prezidento memorialinis muziejus. Išlikę ir kiti ūkiniai pastatai, prezidento obelų sodas, pirtys bei dvaro tarnautojų pastatai. Dvaras pastatytas ant ežero kranto, iki kurio galima nueiti per pačio prezidento mintą taką, kuris veda per medžių alėją. Pasivaikščiokite po **Ukmergės** senamiestį, užkopkite į piliakalnį, kuris įrengtas netoli

Šventosios upės ir Ukmergėlės upelio santakos, pačiame miesto centre. Ukmergės kraštotyros muziejus siūlo daug gerų išpūdžių paliekantį kopimą į senosios gaisrinės bokštą. Tai 19 a. pabaigos statinys, kurio aukštis – 18 m. Bokšto viršuje – apžvalgos aikštelė, atverianti puikią miesto panoramą. Miesto centrą puošia Švč. Trejybės bei Šv. Apaštalo Petro ir Povilo bažnyčios.

Jonavos rajone Šveicarijos kaime Survilų kaimo turizmo sodyboje esančiame basakojų take patirkite gamtą visais penkiais savo pojūčiais! Danga take yra pati įvairiausia – kankorėžiai, pelkės, durpės, molis, žvyras, nugludintas stiklas, spygliai, šiaudai, kliūčių ruožas ir daugybė kitų. Takas yra daugiau nei kilometro ilgio, tad pajusite visą netikėtų pojūčių gamą ir teigiamų emocijų bei energijos antplūdį.

Pasivaikščiokite po **Vytauto Didžiojo universiteto Kauno botanikos sodą**, kuriame auga unikalūs augalai. Sodas užima daugiau kaip 60 ha plotą, o visuomenės lankymui atviros ekspozicijos – apie 30 ha plotą. Šiame sode įrengta didžiausia Lietuvoje oranžerija, vyksta įvairios parodos, susitikimai, gėlių žydėjimo savaitės bei edukaciniai užsiėmimai. Senieji Lietuvos gėlynų augalai pagal botaninę klasifikaciją demonstruojami skirtingose augalų bendrijose. Edukaciniame darže auginama daugiau kaip dvidešimt rūšių tradicinių senųjų veislių daržovių. Lankytojai senovinių lietuviškų obuolių veislių sode gali rasti retai kur matomas purpurines obelis.

Tado Ivanausko Obelynės sodyba-parkas. Čia galite pamatyti 300 rūšių ir formų augalų kolekciją, tarp kurių yra vieni iš seniausių planetos medžių – dviskiautis ginkmedis ir metasekvoja. Sode auga prof. T. Ivanausko sukurta obelų veislė ‘Vytis’. Obelynės parkas užima apie 6,5 ha plotą. Čia auga ir didžiulė Beržininkų ananaso obelis, dar vadinama Sodų motinėle – jos aukštis 11 m, o vainiko plotis net 12 m.

Keliaukite toliau ir už maždaug 15 minučių kelio automobiliu nuo Obelynės aplankykite **Seniausią obelį Lietuvoje**, kuri skaičiuoja beveik 360 metų ir vis dar veda vaisius. Nors obelis auga privačiame sklype, tačiau yra pažymėta informaciniu stendu. Miškinės obelis aukštis – 8 m, kamieno apimtis 1,3 metro aukštyje – 285 cm. Šiuo metu gyvybingos tik kelios obels šakos, tačiau jos pasidengia vešlia lapija, veda vaisius, kurie yra gan rūgštūs, tačiau pasižymi ypatingu kvapnumu.

Kaunas. Antras pagal dydį Lietuvos miestas. Nuo 1920 iki 1939 metų buvo laikinoji Lietuvos sostinė. Verta apsilankyti senamiestyje, Rotušėje, Šventųjų apaštalo Petro ir Povilo arkikatedroje bazilikoje, Perkūno name, pasivaikščioti po Laisvės alėją, apsilankyti Nacionaliniame M.K.Čiurlionio dailės ir Vėlinių muziejuose.

Rekomenduojama pavalgyti:

- Taujėnų dvaro restorane „Roko virtuvė“, *Ukmergės r.*
- Restoranas „Big Stone“, *Ukmergė*
- Restoranas „Arma“, *Jonava*
- Restoranas „Višta puode“, *Kaunas*